

Opvallende waarnemingen april-juni 2009

Peter Spierenburg

Paapjes en Tapuiten

Eén van de charmes van het inventariseren van broedvogels in het duingebied is dat je af en toe leuke doortrekkers tegen komt. De voorjaars trek is veel minder zichtbaar dan de najaars trek. Vaak wordt pas achteraf duidelijk dat die zingende Braamsluiper niet als broedvogel is blijven hangen en is doorgetrokken naar meer noordelijke broedgebieden. Een Beflijster is een leuke ontmoeting tijdens een inventarisatie. Hiervan is het wel meteen duidelijk dat het om een doortrekker gaat. Helaas geldt dat tegenwoordig ook voor Tapuit en Paapje.

De Tapuit was voorheen een algemene broedvogel in het duingebied maar is in begin jaren negentig sterk in aantal achteruit gegaan. De laatste jaren gaat het nog maar om enkele waarnemingen in de broedtijd, waarbij het broeden vaak niet met zekerheid kan worden vastgesteld. Tapuiten trekken tot ver in mei door. Late doortrekkers in de

tweede helft van mei voeden elk jaar weer de hoop dat er toch vogels zullen blijven hangen. Dit jaar vervloog die hoop nog sneller dan anders. De laatste voorjaarswaarneming van de Tapuit was dit jaar op 19 mei.

Wel was er op 16 mei nog een zingend mannetje aanwezig bij het zweefvliegveld in de Amsterdamse Waterleidingduinen, maar of dit tot een broedgeval heeft geleid is niet duidelijk. Eén van de laatste bolwerken in onze regio voor de Tapuit was het duingebied Coepelduynen. In 2003 vond Ab Steenvoorden hier nog vier zekere broedgevallen. Ook in 2008 vond hij nog een bezette nestholte. Dit jaar kon hij ondanks intensief zoeken geen broedparen meer vinden. Het doek voor de Tapuit als broedvogel in onze regio lijkt hiermee definitief gevallen.

Het Paapje is al langer verdwenen uit onze regio. Tot begin jaren negentig broedden er jaarlijks enkele paren in de Amsterdamse Waterleidingduinen, vooral in de kavel Haasvelderbeek. Daarna zijn er incidenteel nog Paapjes laat in het seizoen gezien, één keer ook in juni, maar

Tapuit foto: Jan Hendriks

vermoedelijk waren dit steeds doortrekkers. Anders dan bij de Tapuit zien we het Paapje tegenwoordig ook als doortrekker in het voorjaar veel minder. Kijken we naar de afgelopen vier jaar, 2006-2009, dan leverden die respectievelijk 4, 2, 0 en 4 waarnemingen op. Een zeldzaamheid in het voorjaar!

Een vergelijking met eerdere jaren is niet zonder meer mogelijk want tegenwoordig komen er via www.waarneming.nl veel meer waarnemingen binnen dan voorheen. Wel zie je dat in de jaren negentig er ongeveer evenveel meldingen uit het voorjaar als uit het najaar waren. De laatste jaren is de verhouding voorjaar-najaar 1:5. Dit ligt helemaal aan het voorjaar, want in de herfst is het

nog steeds een doortrekker die je met enige moeite elk jaar wel te zien kan krijgen. De Paapjes die ten noorden van ons broeden zien we tegenwoordig dus nog wel in de herfst, maar in het voorjaar slaan ze onze regio bijna geheel over. Gelukkig is dit bij de Tapuit anders. Ondanks het verdwijnen als broedvogel is het nog steeds een geregelde doortrekker in het voorjaar. Dankzij www.waarneming.nl

zijn er dit voorjaar zelfs meer waarnemingen doorgegeven dan ooit. Dit jaar bracht vooral het laatste weekend van april, midden in de topperiode van doortrek, veel vogels. Diverse waarnemers zagen een flink aantal Tapuiten in de Noordduinen bij de Duindamseslag, tot maximaal 9 Tapuiten.

De Watersnip

Het gebiedje de Watersnip in Polder Hoogeweg ging dit jaar het tweede broedseizoen in. Dat het interessant is voor broedvogels was al in 2008 duidelijk. Dit jaar broedden er opnieuw twee paren Kleine Plevieren, vestigde zich een paartje Vissiepen op het eiland en verscheen er eind mei een paartje Bergeenden met jongen. Nieuw was dat het gebied ook voor weidevogels aantrekkelijk bleek. Niet alleen kwamen Grutto's uit het aangrenzende grasland hier regelmatig

voedselzoeken, Kievit en Tureluur broedden er ook. Van de Kievit waren eind april zes broedparen in het kleine gebiedje actief. Je zou bijna van een broedkolonie kunnen spreken. Drie van deze paren hadden op dat moment kleine pullen die door het gebied scharrelden. Leuk om te zien was dat er tegelijkertijd jongen van verschillende leeftijd in het gebied aanwezig waren. Ook de Tureluur was succesvol met twee paar. Half mei kwam het legsel van het eerste paar uit. De pullen lieten zich vanaf de uitzichtheuvel goed bekijken, voedselzoekend langs de slibrandjes. Zo was er dit jaar in De Watersnip veel jong leven te bewonderen.

Oranje Luzernevlinder Foto: Sanne Steenvoorden

Veel vlinders

De warme aprilmaand was voor veel vlinders gunstig. Landelijk deden bijvoorbeeld het Oranjetipje, Argusvlinder, Oranje Luzernevlinder en Icarusblauwtje het goed. Dit was ook rond Noordwijk merkbaar, met waarnemingen van Oranjetipjes op drie verschillende plaatsen: Langeveld, Coepelduynen en de omgeving Offem. De Argusvlinder werd voor het tweede achtereenvolgende jaar opgemerkt bij de uitzichtheuvel van De Watersnip, een vaste plek voor deze soort zo lijkt het. En Icarusblauwtjes waren er gewoon veel.

Maar het meest spectaculair dit voorjaar was zonder meer de invasie van Distelvlinder. Eind april kwamen de eerste berichten dat er vanuit Zuid-Europa een enorm aantal Distelvlinders op weg was naar het noorden.

De Distelvlinder is een trekvlinder die overwintert in Zuid-Europa en Noord-Afrika.

De nakomelingen van de overwinteraars trekken in het voorjaar naar het noorden om daar voor een vervolg generatie te zorgen.

Op 30 april zagen Ab en Sanne Steenvoorden de eerste Distelvlinders bij Noordwijk, vroege voorbodes van de golf die er aan kwam. De hoofdmacht van de Distelvlinder arriveerde rond 19 en 20 mei in het zuiden van Nederland.

Overall werden Distelvlinders gezien die op 2 meter boven de grond vastberaden naar het noorden vlogen. In Noordwijk lijken de grootste aantallen op 24 en 25 mei langs te zijn gekomen. Ab en Sanne Steenvoorden telden op 24 mei 122 Distelvlinders in de Coepelduynen.

Dit is het moment dat de invasie ook Engeland had bereikt. Na de piek eind mei werd het in juni weer rustiger. Het wachten was vanaf dat moment op het verschijnen van de tweede generatie. De verwachtingen waren hoog gespannen. Eind juli werden die bewaarheid door het massale verschijnen van verse vlinders; nakomelingen van de Distelvlinders die in mei waren gearriveerd uit Zuid-Europa en Noord-Afrika.

Distelvlinder foto: Piet Broekhof